

ZLOČIN U KORENICI

Prikaz prvostupanjskog postupka protiv Željka Šuputa i Milana Panića, optuženih za kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH.¹

Županijski sud u Rijeci

Predmet broj: K-54/07

Vijeće za ratne zločine: sutkinja Đurđa Jovanić, predsjednica Vijeća; sudac Duško Abramović, član Vijeća; sudac Vlado Skorup, član Vijeća

Optužnica: Županijskog državnog odvjetništva (ŽDO) iz Gospića K-DO-24/06 od 31. siječnja 2007. godine, koju je ŽDO iz Rijeke izmijenilo 02. listopada 2008. godine

Zastupnik optužbe: Darko Karlović, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika iz Rijeke

Kazneno djelo: ratni zločin protiv ratnih zarobljenika - čl. 122. Osnovnog krivičnog zakona (OKZ) RH

Optuženici: Željko Šuput i Milan Panić (nalazili su se u pritvoru od 04. prosinca 2006. do objave presude 03. listopada 2008.)

Branitelji optuženika: Goran Crnković, odvjetnik iz Rijeke, branitelj po službenoj dužnosti opt. Željka Šuputa; Dragan Smolić-Ročak, odvjetnik iz Rijeke, branitelj po službenoj dužnosti opt. Milana Panića

Žrtve:

- protuzakonito zatvoreni i zlostavljani: Nikola Nikolić, Mile Lukač i Perica Bičanić

Optužnica

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Gospiću br. K-DO-24/06 od 31. siječnja 2007. optuženicima se stavlja na teret da su od 15. listopada 1991. do kraja travnja 1992. u Korenici kao pripadnici interventnog voda tzv. milicije SAO Krajine, a kasnije kao pripadnici tzv. 13. „Garave“ brigade pri istom sastavu, zajedno sa drugim pripadnicima iste milicije, zatvorili u prostorije zgrade milicije i zlostavljali Nikolu Nikolića i Milu Lukača. Oštećenici Nikola Nikolić i Mile Lukač bili su pripadnici Policijske uprave Karlovačke. Zarobljeni su dana 15. listopada 1991. godine, a oštećeni Perica Bičanić zarobljen je dana 23. listopada 1991.

Optuženicima se stavlja na teret da su u više navrata u ćelijama, hodniku i dvorištu zgrade, drvenim štapovima, nogama obuvenim u cipele, palicama, lancima, udarali zarobljenike po glavi i tijelu, podvrgavali ih elektrošokovima, sve dok zarobljenici nisu gubili svijest.

Optuženik Željko Šuput optužen je da je izvodio zarobljenike na prisilne radove. Naređivao im je da legnu na tlo, a potom je iz škole dovodio djecu koja su po zarobljenicima mokrila. U ćelijama je udarao zarobljenike karate udarcima u glavu i prijetio klanjem.

¹ *Monitorica Centra za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek, Vlatka Kuić prikaz slučaja je sačinila na temelju sudskih dokumenta (optužnice, zapisnika s rasprava, presude) te bilješki sa praćenja glavne rasprave.*

Oštećeni Nikola Nikolić zadobio je brojne ozljede, hematome, ozljedu kralježnice, oštećenja mišića, kontuziju glave s teškim potresom mozga i posljedičnim PTSP.

Mile Lukač zadobio je brojne ozljede po tijelu s posljedicom obostranog gubitka sluha od najmanje 25%.

Perica Bičanić zadobio je prijelom prstiju na rukama, prijelom lijeve podlaktične kosti.

Dražen Rendulić zadobio je ozljedu glave, tijela i donjeg dijela kičme uz posljedični PTSP.

Darko Holjevac zadobio je posljedični PTSP.

Ivica Luketić zadobio je prijelom rebra i oštećenja zubala.

Mirko Luketić zadobio je prijelom rebra vilice i nosne kosti.

Ostali zarobljenici zadobili su brojne ozljede po tijelu u vidu ozljeda mišića i hematome s trajnim invaliditetom oštećenja organizma, koje i danas liječe.

Optuženicima se stavlja na teret da su opisanim radnjama počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, označeno i kažnjivo po čl. 122. OKZ RH.

Izmijenjenom optužnicom ŽDO iz Rijeke od 02. listopada 2008. optuženicima se stavlja na teret da su od 15. listopada 1991. do kraja travnja 1992. u Korenici, kao pripadnici posebne jedinice milicije u sastavu oružanih snaga tzv. SAO Krajine, ratne zarobljenike Nikolu Nikolića i Milu Lukača koji su kao pripadnici PU Karlovačke zarobljeni dana 15. listopada 1991. godine, a isto tako i Pericu Bičanića, zarobljenog 23. listopada 1991. godine, koji su zajedno sa ostalim zarobljenicima bili zatočeni u prostorijama zgrade milicije bez osnovnih higijenskih i egzistencijalnih uvjeta, pa budući su imali pristup u navedenu zgradu u više navrata u grupama sa još nekolicinom pripadnika milicije tzv. SAO Krajine izvlačili imenovane zarobljenike pojedinačno izvan prostorija ćelije u hodnik zgrade ili dvorište te ih potom udarali šakama i nogama obuvenim u vojničke čizme, dok je I-opt. Željko Šuput u najmanje dva navrata zapovjedio Mili Lukaču da stoji mirno uz zid te ga udario uzastopno nogom gađajući ga pri tom u predjelu glave, da bi u jednom navratu, kada su ih kao stražari izvodili na prisilni rad, opt. Željko Šuput naredio Perici Bičaniću da pere osobno vozilo unatoč činjenici da se voda zbog vanjske temperature smrzavala, te je pri tome dopustio da imenovanog grupa vojnika koja je tu slučajno prolazila izudara nogama i rukama, kroz koje vrijeme ga je vrijeđao na nacionalnoj i vjerskoj osnovi prijeteći mu pri tom da ga svakog trenutka može nekažnjeno ubiti i da zbog toga neće nikome odgovarati, a kroz koje vrijeme boravka u navedenom zatvoru je Nikola Nikolić zadobio pored brojnih ozljeda i hematoma i ozljedu kralježnice i kontuziju glave s potresom mozga te posljedičnim posttraumatskim stresom, Mile Lukač brojne ozljede glave i tijela s posljedicom oslabljenja sluha, dok je Perica Bičanić uz brojne lake tjelesne ozljede zadobio i prijelom prstiju lijeve ruke i podlaktice, dakle, kršeći pravila međunarodnog prava ratnim zarobljenicima nanosili velike patnje i povrede zdravlja, pa su time počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH.

U konkretnom slučaju izmjena činjeničnog opisa djela sastojala se u tome da je državni odvjetnik:

- promijenio činjenični opis na način da optuženike više nije teretio kao pripadnike interventnog voda tzv. milicije SAO Krajine, a kasnije kao pripadnike tzv. 13. „Garave“ pri istom sastavu, već kao pripadnike **oružanih snaga tzv. SAO Krajine**,
- ispustio dio inkiriminacije da su zajedno sa drugim pripadnicima iste milicije zatvorili u prostorije zgrade milicije zarobljenike,
- ispustio dio inkiriminacija koje su se odnosile na radnje poduzete na štetu Dražena Rendulića, Darka Holjevaca, Ivica Luketića i Mirka Luketića (nakon njegovih ispitivanja),
- ispustio i navode da su lancima udarali zarobljenike po glavi i tijelu, podvrgavali ih elektrošokovima, sve dok zarobljenici nisu gubili svijest, da je optuženik Željko Šuput izvodio zarobljenike na prisilne radove, naređivao im da legnu na tlo, a potom da je iz škole dovodio djecu koja su po zarobljenicima mokrila.

Tijek postupka, izvedeni dokazi

Glavna rasprava je pred Vijećem za ratne zločine Županijskog suda u Rijeci započela 03. rujna 2007. godine, nakon što je Vrhovni sud RH 10. svibnja 2007. nadležnost u ovome predmetu sa Županijskog suda u Gospiću (na prijedlog Predsjednice Suda u Gospiću, zbog nemogućnosti sastava vijeća, a nakon pribavljenog mišljenja Državnog odvjetnika) nužno delegirao na Županijski sud u Rijeci. Istraga je vođena na Županijskom sudu u Gospiću u odnosu na okrivljenike Željka Šuputa, Milana Panića i Milorada Žigića, no tužitelj je tijekom istrage odustao od dijela istražnog zahtjeva u odnosu na Milorada Žigića.

Praksa u već nekoliko predmeta pokazuje da VS RH, na prijedlog Predsjednice Suda u Gospiću, zbog nemogućnosti sastava Vijeća, delegira nadležnost sa Županijskog suda u Gospiću na Županijski sud u Rijeci (a nakon pribavljenog mišljenja Državnog odvjetnika).

Inače se mogućnost delegacije predmeta ratnih zločina na specijalne odjele županijskih sudova u Osijeku, Zagrebu, Rijeci i Splitu, sukladno Zakonu o primjeni statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog i humanitarnog prava, koristi vrlo rijetko. Tako, za sada, nema vidljivog učinka u smislu jačanja tih odjela i jačanja njihove uloge u suđenjima za ratne zločine, nego su suđenja za ratne zločine disperzirana na desetak županijskih sudova u RH.

U više smo predmeta zabilježili da branitelji okrivljenika predlažu delegaciju predmeta pozivajući se na gore navedeni Zakon. Međutim, njihov se prijedlog ne razmatra, jer članak 32. st. 2. ZKP-a ne predviđa da bi okrivljenik, branitelj ni oštećenik kao tužitelj imali pravo predlagati prenošenje mjesne nadležnosti. To pravo prema članku 32. st. 2. ZKP-a ima istražni sudac, sudac pojedinac ili predsjednik vijeća kao i Državni odvjetnik (Državni odvjetnik ovo pravo ima kao tijelo državne vlasti, a ne kao stranka u postupku).

Nadalje, predsjednica Vijeća je na primjedbu obrane da sastav Vijeća nije u skladu sa Zakonom o primjeni statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava, budući da su članovi Vijeća suci građanskog odjela, objavila da je sastav Vijeća u skladu sa zakonom. Naime, navedeni zakon propisuje u čl. 13. st. 2. da Vijeće za ratne zločine čine „po tri suca iz redova sudaca koji se odlikuju iskustvom na radu u najsloženijim predmetima“. S obzirom da Zakon nije izričit koji su to najsloženiji predmeti, želimo upozoriti i na tu „slabost“ navedenog zakona. Smatramo da bi članovi Vijeća za ratne zločine morali biti suci kaznenog odjela koji se odlikuju iskustvom rada u kaznenim predmetima (zbog težine kaznenog djela i poznavanja materije kaznenog prava), a nikako suci građanskog odjela. Očekujemo da bi Županijski sud u Rijeci, s obzirom da ima osnovan specijalan odjel za ratne zločine, morao imati suce/sutkinje s iskustvom u kaznenim predmetima, inače, čemu na njega delegirati predmete iz drugih sudova?

Što se tiče stručnosti sudaca za suđenja za ratne zločine predsjednik Suda² je rekao da svaki sudac županijskog suda ispunjava uvjete stručnosti već samim time što ispunjava zakonom propisane uvjete za imenovanje (minimum 8 godina rada u pravosuđu, odnosno 12 godina rada u struci na drugim pravnim poslovima). Svi suci ovoga suda prošli su posebnu edukaciju za suđenje u ovim postupcima, kao i o radu MKS. U tu svrhu Pravosudna akademija organizira seminare u samom sudu. Nadalje je rekao da su svi suci, u skladu s godišnjim rasporedom, određeni za suđenja u svim kaznenim postupcima pa tako i u suđenjima za ratne zločine. Nema stalnih vijeća za ratne zločine, nego se formiraju po potrebi, u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku, Zakonom o primjeni statuta MKSJ, Sudskim poslovníkom i godišnjim rasporedom poslova u sudu.

Na prvom ročištu glavne rasprave branitelji optuženika su otkazali punomoć u zastupanju tvrdeći da se krše prava njihovih branjenika. Ne vidimo kakav su učinak odvjetnici očekivali od protesta

² Podaci iz Izvještaja od 17. lipnja 2009. sa razgovora na Županijskom sudu u Rijeci monitorica Tanje Vukov i Martine Franičević sa predsjednikom Suda sucem Veljkom Miškulinom. Tema sastanka bila su pitanja u vezi ustroja i funkcioniranja vijeća za ratne zločine i posebnih istražnih odjela na tom sudu, kako to nalaže Zakon o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda (MKS).

otkazivanjem punomoći. Takav postupak nije u skladu s etičkim kodeksom branitelja, budući da branitelji ne smiju odbiti stranci pružanje pravne zaštite, zbog toga što bi obrana stranke tada bila teška, odnosno, zbog toga bi položaj branjenika bio pogoršan.

Sudska vještakinja medicinske struke dr. Renata Dobi-Babić je za podatke o vremenu zadavanja ozljeda oštećenima Nikoli Nikoliću, Mili Lukaču, Perici Bićaniću, Draženu Renduliću, Darku Holjevcu, Ivici Luketiću i Mirku Luketiću u razdoblju od 15. 10. 1991. do travnja 1992., a do kojih je došla na osnovi medicinske dokumentacije koja se nalazi u sudskom spisu i na osnovi izjava oštećenika, navela da su oštećenici vjerovatno zadobili ozljede u Korenici, ali da je teoretski moguće da su ozljede zadobili i u drugim mjestima u kojima su bili zarobljeni. Nije mogla sa sigurnošću utvrditi nastanak ozljeda kod oštećenika u Korenici te se nije mogla decidirano izjasniti o dinamici nastanka ozljeda.

Strankama i sudionicima postupka se nakon završenog raspravnog dana ne uručuje primjerak raspravnog zapisnika, kao što je to slučaj na svim ostalim županijskim sudovima u Republici Hrvatskoj. Sukladno odredbi članka 314. ZKP-a zapisnik mora biti završen sa zaključivanjem zasjedanja, a stranke imaju pravo pregledati završeni zapisnik, staviti primjedbu na sadržaj zapisnika ili zatražiti ispravak. Zapisnici se braniteljima i Državnom odvjetniku dostavljaju tek po isteku minimalno dva tjedna od završenog ročišta, premda su branitelji tražili da im se nakon završenog ročišta odmah preda raspravni zapisnik.

Personalni dokazi

Tijekom dokaznog postupka ispitano je 24 svjedoka (Perica Bićanić, Aldo Ivančić, Ranko Luketić, Marijan Luketić, Ivica Luketić, Mirko Luketić, Marko Luketić, Milan Pavlić, Jure Smolčić, Živko Matovina, Mile Lukač, Dražen Rendulić, Darko Holjevac, Ante Pleša, Jure Matovina, Milorad Žigić, Milan Mrle, Nikša Karamatić, Vojin Vukadinović, Mate Rendulić, Nikola Nikolić, Damir Mikec, Nikola Žigić i Jovica Žakula).

Pročitani su iskazi svjedoka Nikole Perkovića, Dane Perkovića, Damira Mikeca i Mate Rendulića.

Saslušana je stalna sudska vještakinja Renata Dobi-Babić o vremenu zadavanja ozljeda oštećenima.

Materijalni dokazi

Pročitani su:

- izvještaj Centra za socijalnu skrb za opt. Milana Panića i opt. Željka Šuputa,
- zapisnik o prepoznavanju sa video snimkom,
- liječnička dokumentacija za oštećenike,
- dopis PP Korenica,
- dopis Zatvora u Rijeci od 08. veljače 2008.,
- dopis PP Karlovac, PP Slunj od 27. ožujka 2008. godine, PP Korenica od 26. ožujka 2008.,
- socijalna anamneza Centra za socijalnu skrb Gospić, Podružnica Korenica za opt. Željka Šuputa i opt. Milana Panića,
- dopis DZ Slunj od 10. travnja 2008. godine, DZ Korenica od 22. travnja 2008. godine,
- dopis Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

Pregledani su:

- rodni listovi optuženika,
- svjedodžbe,
- potvrde,

- ugovor o kreditu opt. Milana Panića,
- fotografija kuće opt. Milana Panića,
- medicinska dokumentacija za opt. Željka Šuputa,
- medicinska dokumentacija za svjedoka Antu Čargonju,
- zdravstveni karton za svjedoka Ivicu Luketića,
- fotoelaborat prepoznavanja,
- dokument „Republike Srpske Krajine 1990-1991-1995“
- spisak pripadnika na rasporedu u Policijskoj stanici Titova Korenica.

Obrana

Optuženici su izjavili da se ne smatraju krivima, obranu su iznijeli na kraju dokaznog postupka.

Obrana optuženika Željka Šuputa

Iznoseći svoju obranu, optuženik Željko Šuput je rekao da nije počinio kazneno djelo za koje ga se tereti.

Smatra da je greškom zamijenjen identitet, da ga se optužuje jer se vratio u Hrvatsku i da je postupak poruka ostalima koji se namjeravaju vraćati.

Uspoređivao je iskaze svjedoka na sudu u Gospiću, kada su govorili da ih je tukao lancima, karate udarcima, izlagao elektrošokovima, polijevao vodom pri niskim temperaturama itd., i njihovu promjenu iskaza na sudu u Rijeci. Napomenuo je da su neki svjedoci govorili da je bio korektan. Zapitao se kako je u to vrijeme kao dvadesetogodišnjak mogao imati crne brkove. Ukazivao je na različitost iskaza svjedoka koji su bili zajedno.

Osporavao je zakonitost prepoznavanja, budući da njegov branitelj nije prisustvovao prepoznavanju te je napomenuo da ga je tada svjedok D. Rendulić vidio na hodniku sa lisičinama na rukama.

Naveo je da njega i opt. Panića svjedoci poznaju iz radionice za popravak automobila, gdje je bila baza njegove interventne jedinice. Rekao je i da su pripadnici njegove jedinice pomagali zatvorenicima premda to nisu trebali raditi, jer su zatvorenici bili u nadležnosti policije. Tada je vidio da su ondje radili Mile Lukač, Dražen Rendulić, a Nikola Nikolić (kojeg je poznao od prije) je popravljao i njegov automobil. Popravak automobila mu nije platio, ali mu je donosio hranu i cigarete. Nije mu poznato tko je ondje dovodio zatvorenike. Na njima nije vidio ikakve ozljede, premda mu je poznato da su ih tukli, no njemu se osobno nisu žalili.

Nije mu poznato kakvi su bili uvjeti u zatvoru.

Tvrđi da ga nitko nije zvao „Švijuk“, već su tako nazivali njegovog oca, kojeg su svjedoci poznavali, s obzirom da je bio vozač školskog autobusa.

Od 15. listopada 1991. do travnja 1992. bio je pripadnik „13. Garave“. Bio je vodnik, a nalazili su se na ratištu i nikada nisu bili u zgradi policije u Korenici. Poslije djelovanja kod Slunja „13. Garava“ je rasformirana, a od jednog njenog dijela je nastala interventna jedinica, koja je imala bazu u Korenici. Komandir jedinice je bio prethodno i komandir „13. Garave“ i zato ih često izjednačuju.

Porekao je da je u inkriminirano vrijeme zalazio u ćelije, no poznato mu je gdje su se one nalazile.

Tijekom 1992. bio je pripadnik interventne jedinice koja je bila smještena u zgradi pored zgrade milicije. Rekao je da je navedena jedinica nesumnjivo bila u sastavu vojske. Naveo je da njeni pripadnici nisu bili zatvorski čuvari, već da je jedinica bila namijenjena borbi protiv kriminalnih skupina, a u ratnim okolnostima borbeno su djelovali na terenu. Samo su kratko vrijeme radi odmora provodili u Korenici.

U sastavu jedinice su postojala tri voda i svaki je bio na dužnosti 24 sata, pa se zapitao tko bi čuvao zatvorenike dok su bili na terenu.

Zatvor je bio policijski pritvor u sastavu PP Korenica, a Mile Končar je bila osoba zadužena za zatvorenike. „Prča“ poznaje iz viđenja, zna da je bio milicajac, ali nije vidio da li je nešto radio zatvorenicima.

Naveo je da je od inkriminiranog vremena proteklo 16-17 godina te da su se pored njegove jedinice nalazili i centar veze i jedinica bezbjednosti, dakle oko 100 ljudi, da je nemoguće reći tko je sudjelovao u inkriminiranim radnjama i da radnje sigurno nisu bile takve kako je navedeno u optužnom aktu.

Rekao je da se sigurno ne bi sa obitelji vratio u Korenicu da je počinio zločin, jer je u Srbiji bio materijalno sređen i imao je bolju perspektivu nego u Hrvatskoj. Rekao je da mu je savjest čista i da želi živjeti i raditi u Hrvatskoj, koju smatra svojim domom.

Obrana optuženika Milana Panića

Rekao je da će iznijeti svoju obranu, ali da ne želi odgovarati na pitanja.

Rekao je da je prije rata živio i radio u Korenici. Nakon što je dobio otkaz, pozvan je i raspoređen kao radio vezist. Zbog prilika u obitelji bio je oslobođen rezerve, no bio je obvezan javljati se u TO Korenica. Krajem veljače 1992. kćer i majka su mu otišli u Srbiju pa je ponovno raspoređen kao radio vezist. Nalazio se u zgradi pored zgrade milicije u Korenici. Ondje je boravio do 16. ožujka 1992. godine, a potom je bio na terenu na Plješevici. Nije imao nikakve veze sa milicijom niti je bio njihov pripadnik, a što je vidljivo iz popisa.

Poznato mu je da je u to vrijeme u miliciji radila osoba prezimenom Panić, koju nikad nije upoznao, te smatra da ga svjedoci povezuju sa tom osobom zbog prezimena. Tu osobu, Ranka Panića, poznavo je još iz osnovne škole. Istaknuo je da Ranko Panić odgovara opisu osobe o kojem govore svjedoci. Rekao je i da su fizički slični te da je to potvrdio i ošt. Mile Lukač. Rekao je da iz izvedenih dokaza nije utvrđen identitet osobe prezimenom Panić.

Njegova jedina veza sa milicijom je prolazak dvorištem milicije, s obzirom da je onuda morao proći. Pri tome je vidao Nikolu Nikolića, kojeg je poznavao od ranije, i druge nepoznate osobe kako rade pred radionicom.

Ukazivao je na različitost iskaza svjedoka pred sudovima u Gospiću i Rijeci. Isticao je nepravilnosti radnje prepoznavanja na sudu u Gospiću te je rekao da je cijelo vođenje sudskog postupka puno nepravilnosti i nezakonitosti.

Tvrdio je da se ne bi vratio s obitelji u Hrvatsku i zaposlio da je počinio ovo kazneno djelo i da je danas uništen psihički i fizički, kao i njegova obitelj.

Otac je petero djece, a supruga mu je nezaposlena. Izrazio je žaljenje zbog toga što se dogodilo oštećenima te je rekao da se moraju pronaći pravi krivci.

Završne riječi

Završna riječ zamjenika ŽDO-a

Zamjenik ŽDO-a smatra da je tijekom dokaznog postupka utvrđeno da su optuženici počinili kaznena djela na način i u vrijeme kako im je to stavljeno na teret izmijenjenim činjeničnim opisom optužnice, slijedom čega je predložilo da ih sudsko vijeće proglasi krivima i osudi po zakonu.

Rekao je da je precizirana optužnica rezultat iskaza svjedoka.

Na primjedbu obrane, koja je tvrdila da oštećenici nisu ratni zarobljenici, rekao je da su svjedoci iskazivali da su ispitivani o oružju, o položajima, da su u Kninu suđeni za oružanu pobunu i da bi se oštećenici mogli svrstati u ratne zarobljenike, te da su Nikola Nikolić i Mile Lukač bili pripadnici policije.

Smatra da optuženici nisu odgovorni za uvjete u kojima su boravili zarobljenici, već njihovu krivnju svodi na nepoštovanje ljudskog dostojanstva te ozljede i napad na tjelesni integritet.

Naveo je da su optuženici bili svjesni stanja i položaja oštećenika te da su ih i sami ponižavali. Evidentno je da su svjedoci prošli strahote i da su hrabro pogledali optuženike i rekli da ih prepoznaju te da ih nisu htjeli teretiti za ono što im nisu činili, a da su govorili i o ispravnim postupcima optuženika.

Završena riječ branitelja I-optuženika, odvjetnika Gorana Crnkovića

Smatrao je da je optužba u dvojbi da li su optuženici počinili kazneno djelo koje im se stavlja na teret, odnosno da li su optuženici nanosili oštećenima velike patnje i povrede zdravlja.

Smatra da se eventualno radi o kaznenom djelu Grubog postupanja s ranjenicima, bolesnicima i ratnim zarobljenicima iz čl. 165. KZ. Podredno tome, ukoliko je pravna oznaka kaznenog djela točna, tvrdio je da oštećenici nisu bili ratni zarobljenici prema Ženevskim konvencijama i protokolima uz nju, prema kojima je ratni zarobljenik svaki borac koji padne u ruke neprijatelju, a da se ošt. Bičanić nije izjasnio kojoj jedinici je pripadao niti je dokazano da je bio pripadnik policije ili vojske. Što se tiče Mile Lukača i Nikole Nikolića, s obzirom da su bili u redovnom sastavu policije, smatra da nisu ratni zarobljenici, jer su lišeni slobode kao civili te nisu mogli imati status ratnih zarobljenika.

Tvrdio je da nije utvrđena individualna krivnja optuženika, već kolektivna, jer su svjedoci govorili da su ih tukli u grupama, u kojima su se nalazili i optuženici, ali da ne mogu tvrditi da su ih tukli upravo optuženici.

Rekao je da se iz iskaza svjedoka ne mogu pronaći elementi ratnog zločina, već grubog postupanja. Rekao je da nijedan drugi svjedok nije potvrdio navodno udaranje u glavu Mile Lukača, te je negirao mogućnost da je to uradio optuženik Šuput, budući da je bio na liječenju nakon ranjavanja.

Svjedoke smatra neuvjerljivim.

Ukoliko Vijeće opt. Šuputa proglasi krivim, zatražio je ublažavanje kazne s obzirom na raniju neosuđivanost optuženika, bolest i teško materijalno stanje. Predložio je ukidanje pritvora uz primjenu mjera opreza.

Završena riječ branitelja II-optuženika, odvjetnika Dragana Smolića-Ročaka

Naveo je da se prvotnom optužnicom optuženike teretilo za puno radnji te da se okrivljenike može teretiti eventualno za kazneno djelo oružane pobune, no da je to djelo obuhvaćeno oprostom.

Ukazivao je na različitost iskaza svjedoka te je rekao da je prepoznavanje obavljeno sugestivno i uz navođenje osoba koje se prepoznaju.

Tvrdio je da je došlo do zamjene identiteta Ranka Panića i Milana Panića.

Rekao je i da se na glavnoj raspravi provodila istraga i da je mnogo toga ostalo neriješeno.

Ukazao je na pozitivan odnos II.-optuženika prema svjedocima, o kojemu su i sami svjedoci govorili. Predložio je da se njegovog branjenika oslobodi krivnje, naveo je olakotne okolnosti na strani svoga branjenika te je predložio ukidanje pritvora.

Optuženci su se pridružili se završnim govorima svojih branitelja.

Presuda³

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Rijeci objavilo je presudu broj K-54/07 kojom su optuženici proglašeni krivima zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ-a RH (opisano u optužnici) te su im, uz primjenu odredaba o ublažavanju, izrečene kazne zatvora (opt. Šuputu u trajanju od 4 godine, a opt. Paniću od 3 godine i 6 mjeseci).

S obzirom da ne postoje naročito teške okolnosti djela, zbog kojih je pritvor bio određen i produživan, optuženici su pušteni iz pritvora uz mjere opreza zabrane napuštanja boravišta, obvezu javljanja u PP Korenica svakih 15 dana i oduzimanje putnih isprava, koje mogu trajati najdulje do pravomoćnosti presude.

Temeljem čl. 123. ZKP-a oštećenici Nikola Nikolić, Mile Lukač i Perica Bičanić su radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućeni u parnicu.

Optuženici su dužni nadoknaditi troškove kaznenog postupka i to svaki u paušalnom iznosu od 500,00 kn te troškove vještaka Renate Dobi-Babić i svjedoka.

³ presuda Županijskog suda u Rijeci br. K-54/07 od 03. listopada 2008.

Sud smatra da ovakvom odlukom neće doći u pitanje njihovo uzdržavanje niti uzdržavanje osoba koje su dužni uzdržavati.

U obrazloženju presude Sud je nabrojao sve izvedene dokaze, potom je naveo iskaze svih svjedoka saslušanih tijekom postupka, sadržaj materijalnih dokaza (isprava), obranu opt. Šuputa i Panića, te je naveo da je cijeneći obranu optuženika i izvedene dokaze utvrdio da su optuženici počinili krivično djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH, činjenično i pravno opisano u izreci presude.

Sud nije prihvatio obranu optuženika u kojoj poriču počinjenje kaznenog djela za koje su optuženi.

Iz dopisa Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata slijedi da su opt. Željko Šuput i opt. Milan Panić od 03. prosinca 1990. bili raspoređeni u policijskoj stanici Titova Korenica, da su bili u sastavu posebne jedinice milicije i dužili oružje, da su bili pripadnici 2. čete 37. pješačkog bataljona sa komandnim mjestom u Korenici, koji je nastao spajanjem Plitvičke čete, čete iz Ličkog Petrovog sela i tzv. „13. Garave čete“. Stoga Sud smatra nespornim, kao što su naveli optuženici u svojoj obrani, da su bili smješteni u zgradi policijske stanice u Korenici u krugu koje se nalazila garaža i radionica za popravak automobila, u kojoj su bili smješteni automobili za popravak. U istoj zgradi u prizemlju nalazio se zatvor u kojemu su bili pritvorenici, a kasnije civilni i ratni zarobljenici uhićeni i zarobljeni po milicajcima tzv. SAO Krajine (martićevcima), pripadnicima JNA i paravojskih postrojbi. Sud ne prihvaća obranu optuženika u dijelu u kojima su rekli da nisu ulazili u prostorije zatvora, da nisu imali ikakvo zaduženje i da nisu ulazili u ćelije, da su neke od zatvorenika vidali tek tijekom svoje smjene u krugu zgrade ili u garaži te da ih nisu zlostavljali i tukli.

Oštećenik Nikola Nikolić je iskazao da su optuženici Šuput i Panić bili obučeni u maskirne uniforme, a zatim i u crne kakve su nosili „martićevci“ i da su bili stacionirani u zgradi do policijske stanice i dolazili u zatvor kada su bili u smjeni.

Svjedoci Mate Rendulić, Ivica Luketić, Mirko Luketić, Milan Pavlić, Jure Smolčić, Živko Matovina, Ranko Luketić, Ante Pleša, Jure Matovina, Milan Mrla, Nikša Karamatić, Vojin Vukadinović i Darko Holjevac nisu mogli reći da li su ih optuženici tukli. Izjavili su da ih ne poznaju ili ih uopće nisu vidjeli u zatvoru u Korenici. Iz suglasnih iskaza nabrojanih svjedoka utvrđeno je da su bili smješteni u prostorije zatvora Policijske stanice Korenica u dvije ćelije, da zatvorenici nisu imali niti osnovne uvjete za obavljanje fizioloških potreba, da su bili podvrgavani fizičkom zlostavljanju i torturi u hodniku zgrade i dvorištu.

Sud je iskaze svjedoka ocijenio istinitim. Utvrdio je da su zarobljenici mahom bili podvrgavani udarcima i zlostavljanju stražara koji su to činili u grupama, na način da su izvlačili iz ćelija na hodnik ili dvorište po jednog zarobljenika i tukli ih palicama i drugim predmetima, s time što zarobljenici nisu smjeli gledati u zlostavljače. To je i razlog zbog kojeg se većina ispitanih svjedoka nije mogla sa sigurnošću izjasniti o pojedinačnim opisima stražara koji su ih tukli i zlostavljali

U obrazloženju presude navedeno je da je Sud prihvatio iskaz oštećenika Mile Lukača koji je rekao „... da je u zatvoru u Korenici nakon nekoliko dana raspoznavao opt. Željka Šuputa i opt. Milana Panića koji su ulazili u ćeliju, nekad sami, nekad s drugima i tukli ga, time što je „specijalitet“ opt. Željka Šuputa bio da ga izvan ćelije postavi uz zid i gađa nogom obuvenom u vojničku čizmu u glavu sa strane. Opt. Željka Šuputa je prepoznao kao stražara u zatvoru kojega su zvali nadimkom „Švijuk“.“

Svjedok Dražen Rendulić je rekao da se sjeća da mu je Mile Lukač po povratku u ćeliju nakon batinjanja rekao da ga je opt. Ž. Šuput zvali „Švijuk“ udario nogom iz okreta po glavi.

Nalazom i mišljenjem sudske vještakinje utvrđeno je da je oštećenik Mile Lukač zadobio ozljedu zamjedbene naglušnosti traumatskog porijekla s trajnom posljedicom koja je u direktnoj uzročnoj vezi sa traumom glave.

U odnosu na oštećenika Nikolu Nikolića Sud je na temelju njegovog iskaza utvrdio da je dokazano da je opt. Željko Šuput tukao šakama i „cipelario“, da ga je prisiljavao da mu popravlja automobil te da mu je prijetio da može pucati u njega.

Na temelju iskaza oštećenika Perice Bičanića Sud smatra dokazanim da je opt. Željko Šuput pljuvao po njemu i da je bio u grupi stražara koji su ga tukli, da mu je opt. Milan Panić u ćeliji, psujući mu ustašku majku, s puškom u ruci zaprijetio „sada ću pobiti sa puškom“, u čemu ga je spriječio drugi stražar.

Oštećeni Bičanić je rekao da je dolazilo puno ljudi u ćeliju koji su ga tukli, među njima opt. Šuput, koji je pljuvao po njemu i psihički ga maltretirao, govorio mu da je ustaša.

Nije mogao isključiti tvrdnju da ga opt. Šuput i Panić nisu tukli, jer su bili prisutni u grupi stražara koji su tukli i da je bilo uobičajeno da ih tuče više stražara.

U odnosu na vrijeme (od 15. listopada 1991. do travnja 1992.) zadavanja ozljeda oštećenicima i svjedocima sudska vještakinja medicinske struke dr. Renata Dobi-Babić se izjasnila da nije moguće sa sigurnošću utvrditi da su ozljede kod oštećenika nastale za vrijeme boravka u Korenici. Nije se mogla decidirano izjasniti o dinamici nastanka ozljeda. Na osnovi dostupne medicinske dokumentacije i na osnovi izjava oštećenika, navela je da su oštećenici vjerovatno zadobili ozljede u Korenici, ali da je teoretski moguće da su ozljede zadobili i u drugim mjestima u kojima su bili zarobljeni.

Prilikom davanja nalaza i mišljenja vještakinja nije imala uvid u zdravstvene kartone oštećenika iz razdoblja prije zarobljavanja, a tijekom postupka je utvrđeno da su uništeni u Domovinskom ratu. Stoga je Sud utvrdio da su ozljede na pojedinim oštećenicima i svjedocima, s obzirom da su premješteni iz zatvora u Korenici u kninski zatvor, gdje su također bili podvrgnuti zlostavljanjima, te zbog nedostatka medicinskih kartona iz prijeratnog razdoblja i zarobljavanja, a imajući u vidu opis sredstava kojim su zadane ozljede i vrijeme zadobivanja ozljeda, nastale upravo u zatvoru u Korenici.

Sud nije prihvatio obranu opt. Željka Šuputa u dijelu u kojem je izjavio da nije mogao tući nogom zarobljenike jer mu je noga bila ozlijeđena hicem iz vatrenog oružja te da se nije mogao kretati bez pomagala. Valja napomenuti da optuženik nije priložio medicinsku dokumentaciju o navedenoj ozljedi, a sudska vještakinja je na temelju njegovog opisa ozljede utvrdila da je nakon liječenja bio sposoban dizati nogu i njome zadavati udarce, a također i stajati na ozlijeđenoj nozi i zadavati udarce drugom nogom.

Sud je naveo da je dokazano da su obojica optuženika u ćelijama sa drugim stražarima tukli oštećenike.

Sud nije prihvatio obranu opt. Panića u dijelu u kojem je porekao počinjenje kaznenog djela tvrdeći da se radi o zamjeni njegovog identiteta, jer je iskazima svjedoka i tijekom radnje prepoznavanja sa sigurnošću dokazano da je upravo opt. Milan Panić osoba koja je prema zatvorenici postupala na način opisan u izreci presude.

Sud je naveo da su optuženici prema oštećenicima kao zarobljenicima nečovječno postupali, nanosili im tjelesne ozljede te im pljuvanjem, prijetnjama, uvredama i ponižavanjem povrijedili osobno dostojanstvo, nanosili im patnje i povrede zdravlja s trajnim posljedicama.

Iz utvrđenog i analiziranog činjeničnog stanja, Sud smatra dokazanim da su optuženici počinitelji kaznenog djela iz čl. 122. OKZ RH.

Kod optuženika Sud je od olakotnih okolnosti cijenio njihovu raniju neosuđivanost, obiteljske prilike (očevi i hranitelji obitelji) te stupanj ponašanja u odnosu na bešćutno i surovo postupanje drugih

stražara prema zatvorenici, koje se posebno odnosi na opt. Milana Panića, koji se stavio u zaštitu zatvorenika (oštećenika Nikole Nikolića), kojemu su drugi stražari prijetili da će ga zaklati.

Otegotnih okolnosti opt. Milanu Paniću Sud nije našao, a opt. Željku Šuputu kao otegnutu okolnost Sud je ocijenio upornost u počinjenju kaznenog djela prema Mili Lukaču, kojemu je višekratno zadavao udarce nogom po glavi, što je imalo za posljedicu ozljede trajnije naravi.

Sud smatra da su izrečene kazne adekvatne stupnju kaznene odgovornosti optuženika i težini počinjenog kaznenog djela.

U izrečenu kaznu optuženicima je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru.

Sud je odbio kao suvišne izvesti dokaze po prijedlogu branitelja, da se kao svjedoci ispituju Rajko Rastovac i Dragoslav Marinković, na okolnost poznanstva opt. Željka Šuputa te njegovog ranjavanja u ugostiteljskom objektu „Breza“.

Sud je odbio kao neosnovan prijedlog branitelja za izdvajanjem zapisnika o prepoznavanju svjedoka: Mile Lukača, Perice Bičanića, Nikole Nikolića i Mile Lukača, jer je čitanjem tih zapisnika utvrđeno da su istražne radnje prepoznavanja provedeno sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku te se po ocjeni Suda radi o valjanim dokazima na kojima se mogu utemeljiti sudske odluke.

Monitoring tim se dva puta zahtjevom obratio Županijskom sudu u Rijeci radi dostave preslike presude u ovome predmetu, sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama.⁴ Sud nam nije niti odgovorio na zahtjeve, što je bio dužan učiniti, jer je presuda javno objavljena, te kao takva trebala bi biti dostupna svima. Na temelju odredbi navedenog Zakona, sve informacije koje posjeduju, raspolažu ili nadziru tijela javne vlasti, moraju biti dostupne svim fizičkim i pravnim osobama koje zahtijevaju pristup informacijama.

Ističemo da je pravo na pristup informacijama temeljno ljudsko pravo koje je zaštićeno Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama i odredbama Ustava Republike Hrvatske. Smatramo da se pasivnošću sudova u znatnoj mjeri umanjuje povjerenje šire javnosti u njihov pravilan i zakonit rad.

Proces je pratila i o njemu izvještavala Vlatka Kuić iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek.

⁴ Čl. 2. Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine 172/03):

„Cilj ovoga Zakona je omogućiti i osigurati ostvarivanje prava na pristup informacijama fizičkim i pravnim osobama putem otvorenosti i javnosti djelovanja tijela javne vlasti, sukladno ovom i drugim zakonima.“